

Udvalgte slides

Klinisk Socialmedicin og rehabilitering

HOLD

Emne 1-8

Klinisk socialmedicin og rehabilitering
Institut for Folkesundhed
11 semester, medicinsk kandidat
E13
Århus Universitet

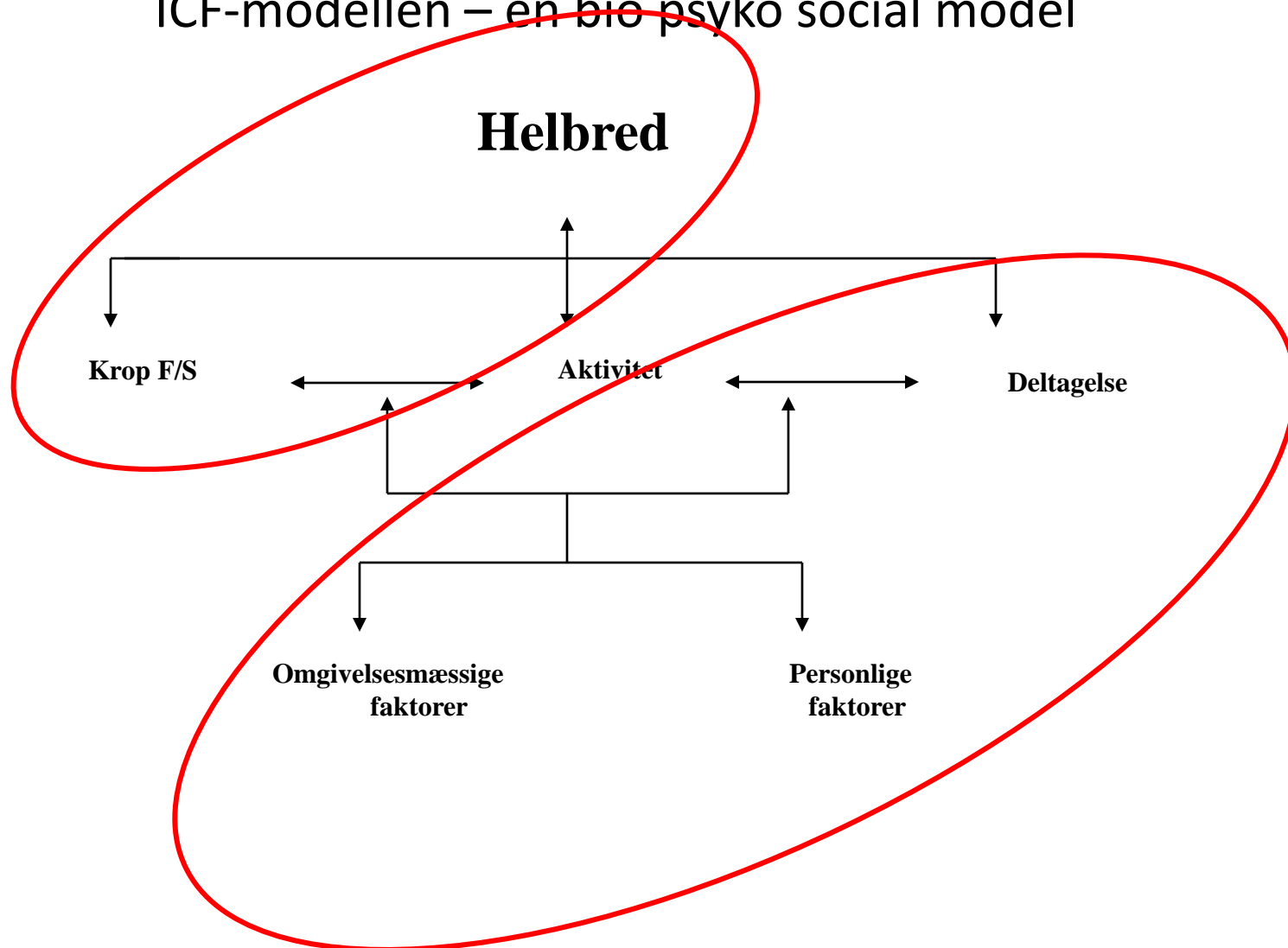
Emne 1

ICF

Rehabilitering som bredt interventionsbegreb

ICF-modellen – en bio psyko social model

Læ 125 statusattest

Formål

Der kan alene anmodes om helbredsoplysninger om én person.

Blanketten anvendes, når lægen formodes at have aktuelt kendskab til de helbredsforhold, anmodningen vedrører. Attesten udarbejdes på baggrund af lægens eksisterende patientjournal og kendskab til patienten i øvrigt. Patienten bliver ikke indkaldt mhp. udfærdigelse af attesten.

Hvad skal kommunen?

- Redegøre for borgerens sociale situation, fx beskæftigelse, dato for eventuel sygemelding og aktuelt forsørgelsesgrundlag.
- Anføre borgerens egen fremstilling af helbredsforholdene.
- Redegøre for, hvad helbredsoplysningerne skal anvendes til.
- Anføre de helbredsforhold, der særligt ønskes belyst.
- Anføre, hvilke helbredsoplysninger, kommunen allerede er i besiddelse af, og hvilke, man eventuelt indhenter fra anden side.
- Oplyse lovhjemmel og/eller samtykke til indhentning af helbredsoplysninger.

LÆ 121 sendes til borgerens behandlende læge (almen praksis, speciallægepraksis eller sygehus, herunder privathospital).

Hvad skal lægen?

Se vejledningen til LÆ 125 - Statusattest. Bemærk, at lægen ikke har pligt til, men kan inddrage kommunens konkrete spørgsmål i den samlede redegørelse for borgerens helbredsforhold.

Kilde: Sociallægeligtsamarbejde KL og DADL

Emne 2

Sociallægeligt samarbejde

Definition

- Det formaliserede samarbejde mellem læger og sociale myndigheder med sigte på, at myndigheden kan træffe begrundede og korrekte afgørelser om social støtte.
-

Formål

- At stille helbredsoplysninger til rådighed for den sociale myndighed, der skal træffe afgørelse om økonomisk støtte, tildeling af hjælpemidler eller anden offentlig støtte til en borger med varig eller forbigående nedsat funktionsevne.

•

Parternes opgaver

Myndigheden:

- Give begrundet anmodning om relevante helbredsoplysninger.
- Oplyse sagen fyldestgørende.
- Træffe korrekt afgørelse.

Lægen:

- Videregive de relevante helbredsoplysninger på baggrund af anmodningen.
- Beskrive funktionsevne, sygdomsreaktioner og skånehensyn.

(Fælleserklæringen, Lægeforeningen-Socialministeriet, november 1998)

Lægens pligt

Autorisationslovens § 20, stk. 2:

En autoriseret sundhedsperson er **forpligtet til på begæring** fra en **offentlig myndighed** i det efter formålet fornødne omfang at afgive erklæring til offentlig brug om de sundhedsfaglige iagttagelser, som den pågældende er i stand til at give oplysning om, vedrørende en af vedkommende undersøgt, behandlet eller plejet person, der **søger eller får offentlige økonomiske ydelser** eller anden offentlig hjælp. Samme pligt påhviler sygehuse og lignende institutioner.

Videregivelse af helbredsoplysninger

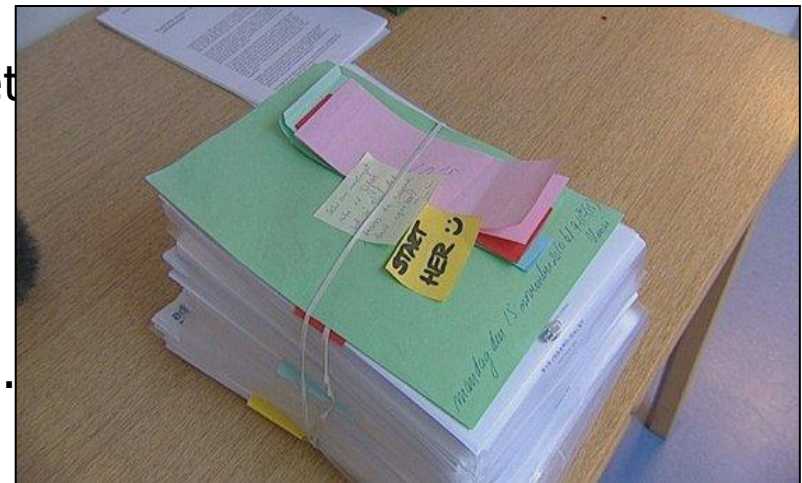
Sundhedslovens kapitel 9:

Hovedregel: Lægen har tavshedspligt (§ 40, stk. 1).

Undtagelse: Lægen kan videregive oplysninger om helbred og øvrige private forhold med patientens samtykke (§ 43, stk. 1).

Når videregivelsen ikke tjener behandlingsformål, skal samtykket være skriftligt (§ 44, stk. 1).

I det socialt-lægelige samarbejde står myndigheden inde for, at der foreligger gyldigt samtykke.

Lægeattesten i det socialt-lægelige samarbejde

En neutral, fagligt begrundet fremstilling og vurdering af helbredsforholdene i klart sprog, forståeligt for lægmand.

En redegørelse for de relevante helbredsforhold i forhold til kommunens anmodning. Fundene ved objektiv undersøgelse, hvis en sådan har fundet sted.

Vurdering af helbredets betydning for funktionsevnen med prognostiske overvejelser. Behandlingsmuligheder, træning, skånehensyn.

Attestsprog

Kilder: Egen journal, epikriser, journal fra anden læge

Anamnesen: Pt. fortæller, oplyser, siger, nævner.

Objektiv undersøgelse: Der er ..., jeg finder

Diagnoser: ICPHC eller ICD-10, ikke selvopfundne.

Vurdering:

Præsenter kort præmisserne – det er konstateret, at
pt. klager over ..., har symptomer på ...,
ved undersøgelsen her findes

Derfor finder jeg, vurderer jeg, skønner jeg, at

Aldrig: Synes, mener, kan ikke se at, kan ikke forestille mig at osv.

Emne 3

Sociallovgivning

Sundhedsloven

- Frit sygehusvalg
- Aktindsigt
- Valg af sikringsgruppe
- **§ 40 - Tavshedspligt**
- **Videregivelse af helbredsoplysninger**
- Svangerskabsafbrydelse, fosterreduktion
- Sterilisation, kastration
- Tandpleje
- Sundhedspleje og hjemmesygepleje
- Genoptræning
- Behandling for alkohol- og stofmisbrug
- Tilskud til lægemidler
- Kroniker og terminaltilskud
- Befordringsgodtgørelse
- Ligsyn, obduktion
- Embedslægeværket

Serviceoven

Formål:

- at tilbyde rådgivning og støtte for at forebygge sociale problemer,
- at tilbyde en række almene serviceydelser, der også kan have et forebyggende sigte
- at tilgodese behov, der følger af nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne eller særlige sociale problemer.

Børn: merudgiftsydelse, tabt arbejdsfortjeneste, personlig hjælp og ledsagelse til børn under 18, børnefaglig undersøgelse (§50), forældre pålæg, unge pålæg, anbringelse.

Voksne: forebyggende hjemmebesøg til ældre over 75 år, husvilde, personlig hjælp, omsorg og pleje, bostøtte, merudgifter, behandling af stofmisbrugere, botilbud, hjælpemidler, boligindretning og befordring, pasning af nærtstående med handicap eller alvorlig sygdom, pasning af døende, magtanvendelse, underretning.

Lov om aktiv beskæftigelsesindsats

Formål

- bistå arbejdssøgende med at få arbejde,
- servicere private og offentlige arbejdsgivere mhp. at søge eller fastholde arbejdskraft
- bistå kontanthjælpsmodtagere og ledige dagpengemodtagere til at komme i beskæftigelse
- støtte personer med begrænsninger i arbejdsevnen og deraf særlig behov for hjælp til at få arbejde.

Rehabiliteringsteam, ressourceforløb, klinisk funktion, vejledning og opkvalificering, virksomhedspraktik, løntilskud, fleksjob, mentor, førtidspension.

Lov om aktiv socialpolitik

Formål

- at forebygge, at personer, der har eller kan få vanskeligheder ved at fastholde et arbejde, får behov for hjælp til forsørgelse
- at skabe et økonomisk sikkerhedsnet for enhver, som ikke på anden måde kan skaffe det nødvendige til sig selv og sin familie.

Kontanthjælp, revalidering

Lov om aktiv socialpolitik

Formål

- at forebygge, at personer, der har eller kan få vanskeligheder ved at fastholde et arbejde, får behov for hjælp til forsørgelse
- at skabe et økonomisk sikkerhedsnet for enhver, som ikke på anden måde kan skaffe det nødvendige til sig selv og sin familie.

Kontanthjælp, revalidering

Mødet

1. Borgeren skal overvinde "registreringstærsklen", føle sig moralsk berettiget til en ydelse, være klar over sit behov og have overskud til at sætte interaktion med forvaltningen i gang.
2. "Kompetencetærsklen", evnen til at mestre samspillet med forvaltningen samt leve op til sprog og kultur i forvaltningen".
3. "Effektivitetstærsklen", forståelsen for at forvaltningen altid vil søge imod de tilbud, der allerede er givet i systemet.

Hoff og Stormgaard

Emne 4

Job og Sygefravær

Lægens opgave ved sygemelding

- Primært opmærksomhed på diagnose og behandling.
- Er sygemelding hensigtsmæssig?
- Hvor lang skal sygemeldingen være?
- Kan den sygemeldte klare noget arbejde (evt. delvis sygemelding)?
- Er der komplicerende forhold?
- Skab en alliance med patienten.
- Læg en plan, som I begge er med på.
- Følg op
- Udfyld attester, der efterspørges fra kommunen

●

Lægens opgave

- at attestere uarbejdsdygtighed

- Til arbejdsgiver:
 - Mulighedserklæring
 - Frihåndsattest eller varighedsattest
- Jf. Helbredsoplysningsloven videregives alene funktionsoplysninger,
 - men ikke diagnoser eller sygdomsspecifikke helbredsoplysninger
 - (med enkelte undtagelser).
- Til social myndighed:
 - LÆ-attester
 -
 -

Hjælp til arbejdsfastholdelse

• **Hjælpemidler/arbejdspladsindretning**, der skal kompensere for funktionsmæssige begrænsninger:

- Arbejdsredskaber
- Indretning af arbejdspladsen

• **§ 56-aftale:**

- Ved kronisk/langvarig sygdom, der medfører risiko for fravær mindst 30 dage om året
- Arbejdsgiver fritages for betaling af sygedagpenge i arbejdsgiverperioden

• **Personlige assistance:**

- Ved varig og betydelig funktionsnedsættelse, som indebærer behov for
- personlig assistance i udførelse af arbejdsfunktionen
-

Hjælp til arbejdsfastholdelse

- **Mentorordning:**

- Støtte v. introduktion til arbejdsplads/uddannelsessted
- og ved oplæring i arbejdet
- Støtte til problemer uden for arbejdspladsen

- **Revalidering:**

- Personer, der har begrænsninger i arbejdsevnen af somatiske, psykiske eller sociale årsager
- Mål: Beskæftigelse på normale vilkår (el. så stor grad af selvforsørgelse som muligt)
- Revalidering betragtes som subsidær
-
- Eksempler på revalidering:
 - 1) Korte opkvalificeringsforløb samt ordinære uddannelsesforløb
 - 2) Virksomhedspraktik på en arbejdsplads mhp. oplæring
 -
 -

Hjælp til arbejdsfastholdelse

- **Fleksjob** kan bevilges hvis:
 - Arbejdsevnen er nedsat varigt og væsentligt i alle former for job af somatiske, psykiske eller sociale årsager.
 - Personen ikke kan opnå eller fastholde job på normale vilkår.
 - Mulighederne for omplacering til anden jobfunktion, revalidering og anvendelse af overenskomstens sociale kapitler er udtømte.
- Et fleksjob tager hensyn til skånebehov (lavere tempo, nedsat arbejdstid).
- Nye regler for fleksjob fra januar 2013:
 - Personen får løn fra arbejdsgiver for det job,
 - der udføres plus en offentlig ydelse.
 - Der kan bevilges fleksjob, selv om arbejdsevnen
 - er få timer om ugen.
 - Fleksjob bevilges for 5 år af gangen.

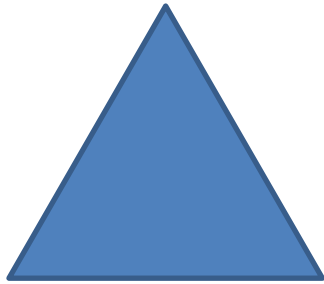
Emne 5

Socialmedicin og rehabilitering
børn, unge og deres familier

Hvad er det vi vil opnå med
socialmedicinsk arbejde
og rehabilitering?

**At alle børn og unge får de bedst mulige
opvækstbetingelser.**

At alle børn, der ikke trives pga. psykiske, fysiske
eller sociale vanskeligheder har muligheder for
hjælp og derved øge deres samlede
funktionsevne og muligheder for et sundt liv,
samt gøre dem i stand til på lang sigt at drage
mest mulig omsorg for sig selv og sine omgivelser.

Hvordan hjælper kommunen?

- 1) Konsulentbistand. Kommunalbestyrelsen kan herunder bestemme, at barnet eller den unge skal søge dagtilbud, fritidshjem, ungdomsklub, uddannelsessted eller lignende. Nedsættelse af tværfaglig gruppe/netværksgruppe.**
- 2) Praktisk, pædagogisk eller anden støtte i hjemmet.**
- 3) Familiebehandling eller behandling af barnets eller den unges problemer.**
- 4) Døgnophold,**
- 5) Aflastningsordning,**
- 6) Udpegning af en personlig rådgiver for barnet eller den unge.**
- 7) Udpegning af en fast kontaktperson for barnet eller den unge og for hele familien.**
- 8) Anbringelse af barnet eller den unge uden for hjemmet på et anbringelsessted, jf. § 66.**
- 9) Formidling af praktiktilbud hos en offentlig eller privat arbejdsgiver for den unge og i den forbindelse udbetaling af godtgørelse til den unge.**
- 10) Anden hjælp, der har til formål at yde rådgivning, behandling og praktisk og pædagogisk støtte.**
- 11) tabt arbejdsfortjeneste**
- 12) kompensation for merudgift**

Underretningspligten

- ***§ 153.(lov om social service) Personer, der udøver offentlig tjeneste eller offentligt hverv, skal underrette kommunen, hvis de under udøvelsen af tjenesten eller hvervet får kendskab til eller grund til at antage,***
 - 1) at et barn eller en ung under 18 år kan have behov for særlig støtte***
 - 2) at et barn umiddelbart efter fødslen kan få behov for særlig støtte på grund af de vordende forældres forhold, eller***
 - 3) at et barn eller en ung under 18 år har været udsat for vold eller andre overgreb.***

Stk. 3. Kommunalbestyrelsen skal, medmindre særlige forhold gør sig gældende, efter anmodning videregive oplysninger til den person, der har foretaget underretningen efter stk. 1 eller efter regler udstedt i medfør af stk. 2, 1. pkt., om, hvorvidt underretningen har givet kommunen anledning til undersøgelser eller foranstaltninger efter denne lov vedrørende det barn eller den unge under 18 år, underretningen vedrører.

Underretter skal senest efter 6 arbejdsdage modtage en kvittering på at underretningen er modtaget, ellers skal man underrette igen

Ulighed i sundhed og sociale forhold

Ex:

Deltagelse i svangreomsorg

Deltagelse i sundhedsplejersketilbud(førskole og skole)

Deltagelse i vaccinationsprogram

Udsættelse for passiv rygning

Lav fødselsvægt

Overvægt

Dårligere compliance i behandlingsforløb

Uddannelse

Velfærdsgoder

Familier stabilitet

Emne 6

Flygtninge og indvandrere

Særlige faktorer

- Etnicitet
- Migrationen
- Sprog
- Psykosociale forhold
- Genetik

Etnicitet

- Kan påvirke sundhedsadfærd, sygdomsopfattelse og forventningerne til læge-patient relationen.
- Hos lægen/behandleren kan forestillinger om etnicitet fører til stigmatisering og marginalisering

Migrationsprocessen

- Præmigrationsrisikofaktorer
- Selve migrationen
- Postmigrationsrisikofaktorer

Sprogbarrierer er forbundet med

- Manglende viden om sundhedstilbud
- Længere konsultationstid
- Sjældnere lægebesøg
- Flere akut kontakter
- Mindre forståelse af lægens information
- Flere og dyrere parakliniske undersøgelser
- Mindre follow-up
- Mindre tilfredshed med sundhedsvæsenet
- Færre forebyggende tiltag/undersøgelser
- Flere komplikationer ved kronisk sygdom

Sprogbarriere i klinikken

Upræcis anamnese gør det svært at stille diagnosen

Behandlingsalternativer kan ikke forklares og diskuteres godt nok

Svært at opnå et troværdigt informeret samtykke

Gør det svært at være professionel læge

Flygtninge/indvandrere kan være så bange og usikre at..

- Man ikke tør lade sig operere i DK
- Man tør ikke svare på spørgeskema
- Man tør ikke tage medicinen – ikke gøre noget galt
- Man stoler mere på naboer, venner og internettet
- Man tager ikke telefonen når det er hemmeligt nummer
- Man lukker ikke op for rudekurverter

Emne 7

Marginaliserede

- 5000-6000 hjemløse
- Det skønnes at 12000-18000 forskellige personer i løbet af et år lever som hjemløs
- Antallet af unge hjemløse er næsten fordoblet fra 2009+2011 kilde SFI

12 determinanter for social ulighed i sundhed

Tidlige determinanter som påvirker social position og helbred

1. Børns tidlige udvikling – kognitiv, emotionel, social
2. Skolegang – uafsluttet skolegang
3. Segregering og socialt nærmiljø

Sygdomsårsager som påvirkes af social position:

4. Indkomst – fattigdom
5. Langvarig arbejdsløshed
6. Social udsathed
7. Fysisk miljø – partikler og ulykker
8. Arbejdsmiljø – ergonomisk og psykosocial
9. Sundhedsadfærd
10. Tidlig nedsættelse af funktionsevne

Determinanter som påvirker sygdomskonsekvenser

11. Sundhedsvæsenets rolle
12. Det ekskluderende arbejdsmarked

Kilde: Social ulighed i sundhed 2011

Service lov, sundhedsaftaler og sundhedslov

Service lov: kommunen skal tilbyde midlertidig ophold i boformer (herberg, forsorgshjem og lign.) til personer med særlige sociale problemer, som ikke har egen bolig.

Sundhedsloven: kommunen skal indenfor 14 dage tilbyde alkoholbehandling på egne institutioner eller ved at have indgået aftale med andre (kommuner, region eller private)

Hvad kan læge hjælpe med

- Overblik – overskuelighed
- Plan – delproblemer, afgrænse målet
- Realisme og succes går hånd i hånd
- Afdække patientens tro på målet og motivation
- Ros og anerkendelse

Når lægen ikke alene vide

- Skaf hjælp
- Ring, henvis, læ 165(forslag til socialmedicinsk sagsbehandling)
- medvirke ved og tage initiativ til rundbordsamtaler, udfærdige attester, søg om medicintilskud, planlæg udskrivelse i god tid, inddrag pårørende, følg op

samarbejdspartnere

- Kommunale(alkoholamb., misbrugsklinik, jobcentre, socialpsykiatri, forsorgshjem, sundhedsplejerske, gadesygeplejerske, familieafdelinger)
- Regionale(almen praksis, hospitalsafdelinger, familieambulatorie)
- Private(behandlingsteder, patientforeninger, pårørendeforeninger, herberger)
- Pårørende(er der nogen? Er der nogen der kan hjælpe?)

Emne 8

Ældre

Samarbejdspartnere i ældreomsorg

- Praktiserende læge
- Kommune
- Region (sygehuse)

- Private støttemuligheder
-og familien

Træning

- Genoptræning i forbindelse med sygehusbehandling: GOP (Sundhedsloven § 84 og kommunens ansvar § 140 (almen optræning))
- Genoptræning til afhjælpning af funktionsevnenedsættelse forårsaget af sygdom , der ikke behandles i tilknytning til indlæggelse: Formålet er at borger så vidt muligt opnår samme grad af funktionsevne som tidligere (Serviceloven § 86 stk 1)
- Vedligeholdelsestræning: Formålet er at forhindre funktionsevnetab og fastholde hidtidige funktionsevne såvel somatisk som psykisk (Serviceloven § 86 stk 2).

Hjælpemidler

- Eksempel: nedsat hørelse. Patienten henvises til otolog og derfra videre til Hørecentralen eller privat klinik
- Høreapparat= kropsbårent hjælpemiddel
- Kommunen yder hjælp til anskaffelse (Servicelovens § 112-113)

- Eksempel : venøs insufficiens.
- Egen læge kan blive bedt om LÆ-attest til bekræftelse af behov for kompressionsstrømper

Forebyggelse: kommunen

- Lovpligtige forebyggende hjemmebesøg hos ældre fyldt 75 år
- Efter behov, dog mindst én gang årligt (Serviceloven)
- Eksempler på behov som afdækkes: hjemmehjælp, madservice, boligændring, hjælpemidler, nødkald, personlig pleje, transport, ledsageordning, aktivitetstilbud
- Behov for hjemmesygepleje: vederlagsfri, reguleret af Sundhedsloven og med tilsynspligt fra Sundhedsstyrelsen

Forebyggelse: sygehuset (Regionen)

- Velforberedt udskrivelse med inddragelse af den kommunale pleje og almen praksis
- Eksempel: fælles opfølgende hjemmebesøg efter udskrivning (forsøg via §2 aftale)
- Shared care

Sundhedsaftaler

- Samordning og koordination i sundhedsvæsenet
- Eksempel:
- afgrænsning mellem behandlingsredskab (sygehuset) og hjælpemidler (kommunen)

Forebyggelse: Den praktiserende læge

- Opsøgende hjemmebesøg én gang årligt til skrøbelige ældre > 75 år:
- At opnå indsigt i de ældres ressourcer og funktionsevne
- Identificere og forebygge begyndende sundhedsproblemer
- Vurdere og revidere den ældres medicinforbrug
- Have kendskab til den ældres daglige livssituation og derigennem indgå som kompetent samarbejdspartner

Sundhedsloven/ Serviceloven og demens

- "Hvis en patient i ord eller handling tilkendegiver, at vedkommende ikke vil behandles, er der, uanset samtykke fra værge eller pårørende, ikke hjemmel til at gennemføre behandlingen med tvang." (Sundhedsloven)
- Serviceloven giver tilladelse til anvendelse af fysisk magt i følgende situationer:
- Tandbørstning, barbering, hårvask og badning, klipning af hår og negle, skift af bleer og bind, hudpleje, fjernelse af madrester i kindpose og mundhule.

Pasning af døende

- Palliativ indsats
- Sygehus: palliative team (tværfaglig indsats også i hjemmet)
- Hospice
- Plejevederlag til pårørende som yder pasning af døende i hjemmet
- Terminalbevilling til medicin
-

Links og supplerende litteratur

Lægehåndbogen.dk www.laegehaandbogen.dk

Sociallægeligt samarbejde http://www.kl.dk/ImageVaultFiles/id_47452/cf_202/Vejledning_april_2011.PDF

Retsinformation www.retsinfo.dk

”Viden til gavn ” Hjemmeside med vejledninger om love og indsatser på det sociale område
<http://www.socialstyrelsen.dk/>

Lægeattester Blanketsamlingen <http://www.klxml.dk/KLB/Blanket/Gaelder/>

Attestnøglen <http://www.laeger.dk/public/plsql/attest.soeg>.

Børn / unge:

Sociale forholds Betydning for håndtering af Børn med kronisk sygdom. SST 2012

Flygtninge og Indvandrere:

Kun en tåbe frygter ikke sproget. Indvandrermedicinsk Klinik, Infektionsmedicinsk afdeling, OUH

Marginaliserede:

Sundheds og sygelighedsundersøgelserne(SUSY) SFI

Sundhed og sygelighed i Danmark 2010 & udviklingen siden 1987 Statens Institut for Folkesundhed, Syddansk Universitet.

Ulighed i Sundhed – årsager og indsatser Sundhedsstyrelsen 2012

Ældre:

www.sundhed.dk

www.praksis.dk